

Congres 'De Waarde van cultuur na corona'

30 juni, 9:00 – 18:00, Academiegebouw – Domplein 29, Utrecht

Programmaoverzicht:

- **9:00** Inloop
- **9:30** Welkomstwoord door dagvoorzitter Hasna el Maroudi en Jan Jaap Knol (directeur Boekmanstichting)
- **9:45** Opening door staatssecretaris Gunay Uslu (Cultuur en Media)
- **10:00** Inleiding door Marcel Levi (voorzitter van NWO)
- **10:25** Uitreiking van de 5e Boekman Dissertatieprijs door de staatssecretaris en de voorzitter van NWO. De prijs is een initiatief van de Boekmanstichting en NWO Sociale en Geesteswetenschappen.
Olav Velthuis (voorzitter van de jury) geeft een korte toelichting op het jury rapport.
Genomineerd zijn: Angela Bartholomew, Kila van der Starre en Yosha Wijngaarden. Voor meer informatie over hun dissertaties zie <https://www.boekman.nl/actualiteit/5e-boekman-dissertatieprijs/>
- **11:00** Keynote speech door Eleonora Belfiore (hoogleraar Cultuurwetenschappen en directeur Interdisciplinair Centrum voor Sociale Inclusie en Diversiteit, Universiteit van Aberdeen)

12:00 – 13:00 Lunch

• **13:00 Deelsessie ronde 1**

1. Sylvia Holla en Susanne Janssen: *Opkomen voor cultuur in turbulente tijden: online petitie's en burgerinitiatieven voor cultuur tijdens Covid-19*
Co-referent: Arno van der Hoeven (beleidsadviseur RRKC)

2. Quirijn van den Hoogen en Djamilia Boulil: *Het functioneren van culturele ecosystemen in perifere regio's – Pilotfase: Het effect van Covid-19 op culturele samenwerking in Groningen*
Co-referent: Araf Ahmadali (directeur Kunst en Cultuur Amsterdam)

3. Yosha Wijngaarden, Ellen Loots en Wike Been: *Meer duurzame loopbanen en inkomensposities in creatieve sectoren. Wenselijke en haalbare scenario's voor creatieve professionals, beleid en onderwijs*
Co-referent: Sjoerd Feitsma (directeur Platform ACCT)

- **14:00 Deelsessie ronde 2**

4. Paulina Ferencova: *Emerging Artists during the Covid-19 Pandemic* (voertaal: Engels)
Co-referent: Eelco van der Lingen (directeur Mondriaanfonds)

5. Frank Kimenai: *Van necrologie naar ecologie: hoe systeemdenken de veerkracht van de Nederlandse popsector kan versterken*
Co-referent: Bart Ahsman (directeur Click NL)

6. Maaïke van Leendert: *Ik vraag het (niet): argumenten achter het wel of niet stellen van een geefvraag bij literaire initiatieven uit de vroege coronaperiode*
Co-referent: Cathelijne Broers (directeur Prins Bernhard Cultuurfonds).

- **15:00 Deelsessie ronde 3**

7. Bo Broers, Bianca Koomen en Henk Vinken (Het Pon & Telos): *Waarde van cultuur na Corona; ontwikkelingen in Noord-Brabant*
Co-referent: Teun van Irsel (beleidsadviseur gemeente Tilburg)

8. Wim Burggraaff, Margriet Kim Nguyen en Wilma Simons: *Meer digitaal, minder sociaal? Impact van Covid-19 en bijbehorende maatregelen op Erfgoedparticipatie*
Co-referent: Mariëlle Hendriks (directeur Erfgoedhuis Zuid-Holland)

9. Malique Mohamud: *Over vormen van kennisproductie in verschillende grootstedelijke contexten.*
Co-referent: Yassine Boussaid (directeur De Meervaart en projectleider ZOZ Academy)

- **16:00** Slotdebat met Jakob van der Waarden (directeur Raad voor Cultuur), Kristel Casander (directeur Voordekunst), Wilma Franchimon (Voorzitter CvB Codarts Rotterdam) en Odile Heynders (Prof. Comparative Literature, Tilburg School of Humanities & Digital Sciences en lid domeinbestuur NWO SGW):
Gevoed door de negen casussen naar de impact van corona op de culturele sector staan we stil bij de vraag hoe de relatie tussen wetenschappelijk onderzoek enerzijds en de wereld van cultuurbeleid en -praktijk functioneert en op welke manier de onderlinge wisselwerking structureel versterkt zou kunnen worden.
- 17:00 Afsluitende borrel

Inhoud van de deelsessies

Deelsessie ronde 1: 13:00-13:45

1. Sylvia Holla en Susanne Janssen (Erasmus Universiteit): *Opkomen voor cultuur in turbulente tijden: online petitie en burgerinitiatieven voor cultuur tijdens Covid-19*

Co-referent Arno van der Hoeven (beleidsadviseur RRKC)

Hoe verhouden mensen zich tot cultuur? Wat vinden zij belangrijk aan cultuur? Wat is de rol van digitalisering in het faciliteren van culturele uitwisselingen en opiniemaking?

Sylvia Holla en Susanne Janssen hebben samen met Alysa Karels en Marc Verboord via een bottom-up aanpak onderzocht welke vormen van cultuur als waardevol, legitiem en belangrijk worden gezien om voor te pleiten door middel van petitie. Door de Covid-19 pandemie zijn

mensen zich meer bewust geworden wat cultuur voor hen betekent en laten ze meer van zich horen via online petities en initiatieven. Op welke manier is deze aanpak specifiek per land? Of reikt de aanpak voorbij landsgrenzen? En tot in hoeverre worden deze petities en initiatieven onderschreven en waarom?

2. Quirijn van den Hoogen en Djamila Boulil (Rijksuniversiteit Groningen): *Het functioneren van culturele ecosystemen in perifere regio's – Pilotfase: Het effect van Covid-19 op culturele samenwerking in Groningen.*

Co-referent Araf Ahmadali (directeur Kunst en Cultuur Amsterdam)

Presenterende en producerende instellingen en individuen, beleidsmakers en andere ondersteunende professionals zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden als geheel (eco)systeem binnen de culturele sector. In dit onderzoek vertrekken de onderzoekers vanuit de hypothese dat deze culturele ecologie in meer perifere gebieden fundamenteel anders functioneert. In de pilotfase van dit onderzoek ligt de focus op samenwerkingsverbanden in de publiek gefinancierde sector tijdens de periode 2017-2020 in de Gemeente Groningen. Met sociale netwerkanalyse wordt een systeem van onderlinge afhankelijke actoren en hun connecties in kaart gebracht. Omdat het onderzoek kijkt naar de jaren 2017-2020 biedt het een ideale kans om de invloed van de uitbraak van Covid-19 op de inter-organisatorische relaties in de culturele sector inzichtelijk te maken.

3. Yosha Wijngaarden (Radboud Universiteit), Ellen Loots (Erasmus Universiteit) en Wike Been (Rijksuniversiteit Groningen): *Meer duurzame loopbanen en inkomensposities in creatieve sectoren. Wenselijke en haalbare scenario's voor creatieve professionals, beleid en onderwijs*

Co-referent Sjoerd Feitsma (directeur Platform ACCT)

Tijdens de pandemie vielen voor verschillende mensen in de culturele sector banen en inkomens (gedeeltelijk) weg en/of werd het inkomen ingevuld door ander werk. Het is niet helemaal duidelijk of Covid-19 een moment van crisis was met ingrijpende en langdurige gevolgen voor creatieve professionals, of dat Covid-19 vooral bestaande knelpunten blootlegde. Met financiering van het Instituut GAK deden in 2020 en 2021 Been, Loots en Wijngaarden afzonderlijk en samen onderzoek naar de loopbanen, jobs en inkomens van werkenden in creatieve sectoren – voor en tijdens corona. Er wordt in deze presentatie gereflecteerd op loopbanen, jobs, inkomens en data om aanbevelingen te maken naar de creatieve beroepsgroep, beleid en onderwijs. Middels deze weg trachten de onderzoekers niet alleen de weerbaarheid van de creatieve sector te voeden, maar ook de duurzaamheid.

Deelsessie ronde 2: 14:00-14:45

4. Paulina Ferencova (Erasmus Universiteit): *Emerging Artists during the Covid-19 Pandemic* (voertaal: Engels)

Co-referent Eelco van der Lingen (directeur Mondriaanfonds)

This research aims to examine how the organisation of art academies shapes the artistic creative process of art students by focusing on their experiences in face of the Covid-19 pandemic. 20 semi-structured interviews with fine art students studying at Willem de Kooning Academie and Minerva Art Academy were conducted. The findings of this research emphasise the significance of the social environment of the art academies. By pinpointing the effects of the Covid-19 pandemic for emerging artists, the role of the academy in the artistic process becomes more defined. Through understanding the situation of art students finishing the art academy, policy makers and sociologists can begin to think about how to facilitate the transition of art students from the art academy to the cultural industry.

5. Frank Kimenai (Erasmus Universiteit): Van necrologie naar ecologie: hoe systeemdenken de veerkracht van de Nederlandse popsector kan versterken

Co-referent Bart Ahsmann (directeur Click NL)

Met het uitbreken van de Covid-19 crisis werd evident wat vele professionals al jaren proberen duidelijk te maken: de situatie is zo precair dat de popsector op het punt van instorten staat. Vanuit het systeemdenken en resilience theory onderzoekt Kimenai samen met Pauwke Berkers de precariteit van de culturele sector en de popsector in het bijzonder. Door wendbaarheid en vindingrijkheid kan een deel van de professionals zich op korte termijn staande houden, maar dit gaat ten koste van gezondheid en perspectief op lange termijn. Kortom: de sector heeft een zeer lage veerkracht (*resilience*). Kimenai en Berkers onderzoeken óf, en zo ja hóe, resilienceprincipes toepasbaar zijn op de Nederlandse popmuzieksector.

6. Maaïke van Leendert (Radboud Universiteit): Ik vraag het (niet): argumenten achter het wel of niet stellen van een geefvraag bij literaire initiatieven uit de vroege coronaperiode

Co-referent Cathelijne Broers (directeur Prins Bernhard Cultuurfonds)

Binnen het masteronderzoek *Ik vraag het (niet)* (2021) beantwoordt Van Leendert de vraag: welke argumenten gebruiken makers en platforms in de literaire sector tijdens de eerste drie maanden van de coronacrisis bij het wel of niet stellen van de geefvraag? Kon de crisis het stigma rondom mecenaat doorbreken? Zes spelers uit het veld zijn geïnterviewd voor dit onderzoek dat in de eerste maanden van de ‘intelligente lockdown’ in 2020 een project initieerden of eraan meededen – drie daarvan vroegen hun publiek om een gift, drie deden dit niet. Door middel van thematisch coderen en gebruik van concepten uit geeftheorie, literatuurwetenschap en mecenaatstudies, zijn hun argumenten om wel of niet te vragen geanalyseerd.

Deelsessie ronde 3: 15:00 – 15:45

7. Bo Broers, Bianca Koomen (Het Pon & Telos) en Henk Vincken (Pyrrhula Research): Waarde van cultuur na Corona, ontwikkelingen in Noord-Brabant

Co-referent: Teun van Irsel (beleidsadviseur gemeente Tilburg)

Van september 2020 tot en met januari 2021 hebben Het PON & Telos en Pyrrhula Research Consultants, in opdracht van Kunstloc Brabant, onderzoek gedaan naar de gevolgen van de coronacrisis voor de Brabantse cultuursector. Cultureel kapitaal (Wat zijn de gevolgen voor de culturele infrastructuur, het cultureel aanbod en de makers?), sociaal kapitaal (Wat zijn de gevolgen voor participatie, het publiek?) en economisch kapitaal (Wat zijn de economische gevolgen van de cultuursector?) staan binnen dit onderzoek centraal. Wat zijn de mogelijkheden voor een alternatief culturaanbod? Wat zijn mogelijke nieuwe manieren om publiek te bereiken en om economisch te overleven?

8. Wim Burggraaff, Margriet Kim Nguyen en Wilma Simons (Rijksdienst Cultureel Erfgoed): Meer digitaal, minder sociaal? Impact van Covid-19 en bijbehorende maatregelen op Erfgoedparticipatie.

Co-referent Mariëtte Hendriks (directeur Erfgoedhuis Zuid-Holland)

In het kader van het programma Faro van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is onderzoek gedaan naar de Nederlandse praktijk van erfgoedparticipatie in relatie tot het Verdrag van Faro en naar de behoefte aan ondersteuning op dit vlak in de erfgoedsector. De periode van dataverzameling viel grotendeels samen met de Covid-19 uitbraak en de bijbehorende maatregelen in Nederland. De betreffende data, honderd interviews met respondenten betrokken bij ruim zestig verschillende erfgoedprojecten, werden daarom aanvullend geanalyseerd om antwoord te geven op de vraag: ‘Wat waren gevolgen van Covid-19 en bijbehorende maatregelen voor betrokkenen bij erfgoedparticipatie activiteiten en hoe gingen ze

daarmee om?' De uitkomsten vergelijken de onderzoekers met bevindingen over cultuurdeelname tijdens Covid-19 enerzijds (bijvoorbeeld Monitor Amateurkunsten 2020) en over maatschappelijke participatie in deze periode (bijvoorbeeld ZonMw onderzoek) anderzijds.

9. Malique Mohamud (Niteshop): *Werken in de tussenruimte. Over vormen van kennisproductie in verschillende grootstedelijke contexten.*

Co-referent Yassine Boussaid (directeur De Meervaart en projectleider ZOZ Academy)

Wat is het belang van de tussenruimte voor mensen in een grootstedelijke context om het cultureel ecosysteem te stimuleren? Malique Mohamud doet als designer en researcher al jarenlang onderzoek. Als we kijken naar de Covid-19 pandemie, dan hebben instellingen en art practitioners allebei manieren moeten vinden om veerkrachtig te zijn. De startposities van gevestigde, meerjarig gesubsidieerde organisaties en die van niet-geïstitutionaliseerde initiatieven en makers waren echter heel verschillend. Op welke manieren hebben mensen uit grootstedelijke contexten veerkracht laten zien en hoe verhoudt dit zich tot de gevestigde structuren? Vertrekkend vanuit zijn ervaringen met The Niteshop laat Mohamud zien hoe kennisproductie werkt in een instituut dat door en voor de buurt wordt geproduceerd. Hij zoomt daarbij uit naar de vraag welke inzichten zowel wetenschap als beleid kunnen putten uit deze culturele praktijk en hoe institutionele werkvormen en degenen die deze instituten niet weten te vinden, elkaar beter kunnen vinden.

